

DE L'ESTAT-NACIÓ A L'ESTAT REGIONAL GLOBALITZAT

GLOBALITZACIÓ ECONÒMICA, SIONISME I MÓN ÀRAB

Ibrahim Alloush

Extret de la publicació Nación Árabe, núm. 49, estiu de 2003

Durant els noranta, Occident va penjar a l'Islam l'etiqueta d'enemic, i ràpidament va intentar obliterated els signes d'identitat àrabs i el llegat cultural àrab compartit. Tot això està relacionat amb l'expansió del capitalisme internacional tan fora com dins del Món Àrab. No obstant, el desenvolupament de l'Estat-nació i la pertinença a una entitat nacional han començat a ser qüestionats al propi Occident, tan a Europa Occidental com a Amèrica del Nord. De sobte, l'Occident capitalista va començar a parlar del fracàs i la desaparició de l'Estat-nació, fins al punt de que el final de l'Estat-nació va ser tema de portada de la coneguda revista estadounidenca *Newsweek* el 26 de juny de 1995. Aleshores també es va fer cèlebre el llibre de Kennichi Ohmae *The End of the Nation State: the Rise of Regional Economies*, publicat a Nova York al 1995.

Durant la dècada dels noranta van irrompre amb força en l'escena internacional tota una sèrie d'organitzacions supranacionals, tan públiques com privades, que han jugat un paper cada cop més rellevant en la vida econòmica, política, i cultural de les nacions i pobles del planeta, i que gaudeixen d'una influència cada cop major en l'escena global. Potser el millor exemple d'això anterior sigui el nou i sovint arrogant paper protagonista desenvolupat per les companyies transnacionals i les organitzacions internacionals, com per exemple el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional, la Organització Mundial del Comerç, el G-7, la Organització Europea per la Cooperació i el Desenvolupament -coneguda com a OECD-, el Club de Roma, el Fòrum de Davos, diverses agències de Nacions Unides, i algunes organitzacions no governamentals com Amnistia Internacional, Greenpeace i altres.

Dites organitzacions internacionals no van començar a estendre la seva influència en un buit, sinó més aviat a expenses del domini prèviament exercit per l'Estat-nació, així com a expenses de la identitat cultural i nacional que caracteritzen el pensament i el ser nacionals. Això ha passat tan en el Tercer Món com en el món industrialitzat, si bé amb algunes diferències. Aleshores van començar a aparèixer els primers interrogants sobre el futur de l'Estat-nació, sorgit a Europa com a resultat de la revolució industrial i fora d'Europa -si bé amb característiques pre-capitalistes- entre els pobles de Xina, Iran, el Món Àrab i altres, fins a convertir-se en part del llegat cultural de dits pobles. Una de les mostres més importants de la debilitat de l'Estat-nació és la pèrdua de la seva capacitat de control sobre la seva pròpia economia, així com la disminució en l'eficàcia de les seves polítiques econòmiques i financeres; tot això, degut a la incapacitat dels seus respectius ministeris d'economia de controlar la seva política tributària després de que els projectes industrials comencessin a traslladar-se a l'estranger en busca de majors beneficis, mà d'obra barata, i paradisos fiscals, així com a la incapacitat dels bancs centrals de controlar els fluxes de capital o el flux de la economia, com a resultat de l'alarmant movimetn del

capital internacional a través de les fronteres. En l'àmbit polític i ideològic, el debilitament del prestigi, la legalitat, i el domini exercits per l'Estat-nació va unit a l'eclosió d'una sèrie de conceptes supra i *anacionals*, així com al debilitament de la lleialtat nacional i el grau de cohesió civilitzacional dels pobles del planeta, constituïts durant milers d'anys. Però no és possible entendre aquest últim punt sense analitzar els canvis que han afectat al sistema capitalista mundial i les transformacions a les que dits canvis han portat.

La globalització no és únicament un conjunt de polítiques imposades sobre el Tercer Món, com podria semblar en primera instància, sinó que abans que res és una etapa concreta dins del desenvolupament capitalista en la seva fase imperialista. El gir adoptat recentment pel Nou Ordre Mundial, amb el debilitament de l'Estat-nació, així com la debilitat de la cultura nacional i la lleialtat a la nació -especialment al Tercer Món- s'ha produït en un moment concret dins del desenvolupament del capitalisme, en una etapa que reflecteix per una banda els interessos estratègics dels poders que controlen el sistema (això és, el capital internacional), i per altra una peculiar evolució de les forces de producció i, en conseqüència, de les relacions de producció que ara són globals, i no regionals.

Canvis en les relacions de producció

La ràpida evolució que de sobte ha afectat a les forces de producció, particularment en el terreny de les comunicacions i l'alta tecnologia, ha portat a un canvi en la organització del propi mode de producció; ara es produeix a escala global, amb la qual cosa tan les vendes com l'extracció de matèries primes es realitzen igualment a escala planetària. [...] L'actual context global -producte d'un sistema que exigeix una absoluta llibertat de moviments de productes, capitals, i mitjans mitjançant l'obertura de fronteres i l'eliminació d'aranzels- està íntimament relacionat amb la posició de control que l'Estat-nació pot exercir sobre el seu territori, així com amb la qüestió de la unitat nacional que és la que en definitiva li proporciona la seva legitimitat; una posició ara posada en dubte. Aquesta disrupció del control exercit per l'Estat-nació ha anat acompanyada de l'adopció d'una sèrie de canvis que han debilitat del paper de l'Estat en l'esfera econòmica, tan pel que fa al seu paper com a agent de desenvolupament, com en tant que protector dels seus ciutadans en l'àmbit social. Aquest és precisament el significat de l'aplicació dels programes de "reformes econòmiques" i "d'ajust estructural" als països del Tercer Món, després de que Margaret Thatcher a Gran Bretanya i Ronald Reagan a EUA possessin en pràctica projectes similars a començaments dels vuitanta.

No obstant, el context actual no es veu únicament marcat per la transformació en la tecnologia de les comunicacions o de la informació i la globalització de la producció, tal i com recorda Muhammad Mahmud, sinó que també ha conduït a la conversió dels monopolis nacionals en empreses transnacionals. Al contrari d'allò argumentat per Sadeq Jalal al-Azm en la seva obra 'Què és la globalització?' (Damasc, Dar al-Fikr, 1999), la globalització no pot entendre's com un fenomen reduït a la mera globalització de la producció, tot i la importància de dit fenomen i de la seva expansió en les últimes dècades del segle XX.

[...]

La principal característica de la globalització en l'era moderna rau en el seu aspecte financer i no en la globalització de les plantes de producció, tot i la importància d'aquestes últimes i també tot i l'existència d'un vincle indirecte entre ambdues [...]. Però la principal característica del procés globalitzador que s'ha imposat en les dues últimes dècades no

ha sigut l'augment espectacular de les inversions industrials, sinó l'eclosió de les inversions financeres en projectes no productius, en operacions d'especulació dutes a terme a escala global, la qual cosa ha provocat diverses crisis al Sud asiàtic, Rússia, i Brasil. El capitalisme s'alimenta en tot el planeta del desenvolupament ferotge de les forces de producció en els camps de la tecnologia i les telecomunicacions, per la qual cosa la globalització ha adquirit la forma d'un procés de globalització de les relacions de producció capitalista i, més concretament, de la globalització de la superestructura econòmica en l'àmbit local, d'acord amb un criteri d'acumulació de capitals en el Nou Ordre Mundial. Per això la globalització també és un procés d'americanització. En l'esfera econòmica, la globalització se sosté sobre dos pilars fonamentals:

1- La creixent transformació del capitalisme en un capitalisme de tipus especulatiu que obté enormes beneficis de projectes no productius en el sector financer. [...] La globalització dels mitjans de producció és conseqüència directa de l'augment en el moviment de capitals, tot i que les inversions en les plantes de producció constitueixen un aspecte secundari en el moviment global del capital.

2- En el nivell productiu, la transformació de la indústria tradicional en complexos industrials que divideixen la producció de mercaderies en països diferents. Eus ací la distinció entre companyies multinacionals i corporacions transnacionals, doncs si bé les primeres produeixen al complet un producte en un altre país, les segones són producte de la globalització. Una empresa multinacional de capital estatunidenc, per exemple, podia fabricar cotxes a la República Federal d'Alemanya, però una corporació transnacional fabrica *parts* d'aquest mateix cotxe en llocs diferents, per després reunir tots els components en un altre lloc i vendre el producte en un altre. L'empresa multinacional tradicional rep en anglès el nom de *multinacional corporation*; la corporació transnacional, al contrari, es denomina *transnational corporation*. Aquesta és una distinció a tenir en compte. [...]

La transformació resultant en el procés de construcció d'una economia global apunta a un canvi essencial en el paper de l'Estat, així com a l'alliberament ideològic i material del capital respecte el seu origen nacional, al declivi de l'Estat del benestar a Occident i l'inici de la cristal·lització del poder d'organitzacions econòmiques supra-nacionals posades al servei dels interessos del capital internacional. És cert que tots aquests canvis que han afectat a l'estructura burgesa mundial encara no s'han completat, però sí que ja constitueixen una tendència històrica visible. El capitalisme internacional segueix estant en mans estatunidenques, europees, i japoneses, tot i l'existència d'alguna que d'altra excepció al Sud-est asiàtic. L'evolució dels mercats financers ha fet que les accions de les principals empreses puguin comprar-se i vendre's a escala global. Les borses juguen un paper molt important en la circulació de capitals, afavorint la creació d'una classe burgesa mundial, és a dir, supra-nacional. Els amos d'una empresa són amos de les seves accions, i si les accions es compren i venen a escala global, les accions -i les empreses- passen de mans estatunidenques a mans europees o japoneses i a la inversa; i el mateix passa amb els instruments financers. [...] En resum: bancs, corporacions transnacionals, i organitzacions supra-nacionals han començat a dictar les seves condicions als Estats nacionals, no només al Tercer Món, sinó també als països de l'antiga òrbita socialista i en el propi cor de l'Occident capitalista.

De l'Estat-nació a l'Estat regional global

Tot això anterior no significa que la relació de l'Estat-nació amb les empreses

multinacionals sigui necessàriament una relació d'enemistat, com tampoc vol dir que l'Estat es trobi en vies de desaparèixer, tot i estar travessant una fase de retrocés generalitzat. Són varis els autors que argumenten que l'Estat segueix sent necessari per les classes dominants, amb l'objectiu de suprimir/controlar als qui, descontents amb la seva situació, es rebel·len contra el Nou Ordre Mundial. L'augment de la repressió tan interna com externa de l'Estat capitalista es va fer patent en la resposta a les manifestacions antiglobalització de Washington i Seattle, igual que en els atacs contra Iugoslàvia o Iraq.

[...]

En l'actualitat, l'Estat-nació vetlla per la custòdia dels interessos locals del capital internacional, i coopera amb altres Estats que a la vegada vetllen pels interessos del capital internacionals a escala global a través del G-7 i altres organitzacions. Això condueix necessàriament a una transformació de la naturalesa de l'Estat, d'una dimensió nacional a una altra de supranacional. Les classes capitalistes es converteixen, dins dels seus respectius països, en forces no nacionalistes, no com una classe de compradors¹, sinó com una extensió interna del procés globalitzador. El resultat és la desintegració i desaparició del nacionalisme, la qual cosa necessàriament condueix a l'esfondrament de l'Estat en quant a entitat política i de dret, i la comunitat nacional en quant a entitat històrica i social. L'avenç de la globalització desposseeix a pobles i nacions de les seves característiques nacionals. [...] Amb l'augment de la necessitat del capitalisme mundial (que no *capitalismes*) de canvis que afectin al paper de l'Estat i l'esfera en la que l'Estat pot dur a terme dit paper, també sorgeix la necessitat paral·lela de debilitar el sentiment nacionalista i d'adhesió a la nació o a l'herència cultural dels pobles; sentiments que seran substituïts per arguments *humanistes* que giren entorn al discurs de defensa dels drets humans, la preservació del medi ambient, o la llibertat de mercats, la democràcia, o el liberalisme. La batalla ha començat a lliurar-se, doncs, en el terreny d'allò cultural, i si per una banda l'esquerra s'ha alineat còndidament amb les crides a l'*humanisme* despatxades pel capitalisme internacional, la dreta integrista ha ocupat el lloc de defensor únic dels pobles en el seu enfrontament amb l'Estat regional globalitzat.

La globalització al Món Àrab

Fins aquí el que passa al Nord, és a dir, als centres tradicionals del capitalisme mundial: Nord-amèrica, Europa Occidental i Japó. Pel que fa al Sud, també passa que l'Estat-nació ha de fer front al violent assalt de les multinacionals -corporacions transnacionals- i les organitzacions globalitzades, particularment amb la derrota dels projectes desenvolupistes nacionalistes duts a la pràctica per la major part dels governs de l'hemisferi Sud després de la independència que va seguir a la fi de la Segona Guerra Mundial. No obstant, si bé el debilitament dels conceptes nacionalistes al Nord s'ha produït dins d'un context d'acoblatge capitalista de tendència supranacional, com és el cas de la Unió Europea, NAFTA o el cas dels països asiàtics, el debilitament d'aquests mateixos conceptes als països de l'hemisferi Sud es produeix en un context de fragmentació antinacional, com passa al Món Àrab, Xina o Europa Oriental.

El problema no es redueix a una qüestió de conspiracions imperialistes, si bé l'imperialisme tampoc és aliè a aquest tipus de conspiracions. Degut a que l'Estat-nació als països del Tercer Món és de més recent creació i més dèbil, el debilitament del seu prestigi, autoritat i legalitat va intrínsecament unit a l'eclosió de tota una sèrie d'ideologies

¹ El terme *comprador* va ser utilitzat per l'historiador marxista Andre Gunder Frank.

no nacionalistes tals com el sectarisme religiós o altres ideologies separatistes, tan en l'àmbit polític com cultural.

Hem de recordar, tanmateix, que els països de l'hemisferi Sud no han entrat en el procés globalitzador en peu d'igualtat respecte als països del Nord, sinó des de posicions de debilitat per les que els països del Nord mantenen la supremacia tecnològica i el control dels mitjans de comunicació, així com de les armes de destrucció massiva, del moviment de capitals i avantatges en l'obtenció dels recursos naturals, en el que Samir Amin ha denominat "el monopoli quíntuple". Igualment, això anterior no porta a negar la falta d'igualtat que existeix entre els propis països de l'hemisferi Nord, degut a la supremacia militar, econòmica i tecnològica exercida per EUA; és més, EUA és un dels Estats-nació que han sofert la transformació d'Estat nacional a Estat regional-global.

Queda clar, doncs, que les febrils invocacions a la pràctica del lliure intercanvi de bens, serveis, capitals, i comunicacions més enllà de les fronteres nacionals s'oposen, en allò essencial, a les limitacions que els Estats imposen sobre el comerç i els beneficis resultants del mateix, així com sobre els mitjans de comunicació; tot això, amb l'objectiu de transformar el paper que ha de jugar l'Estat.

Igualment, els atacs ideològics llançats pels vociferants defensors de la globalització contra l'Estat-nació i el seu projecte nacionalista es vinculen al procés d'adopció de la globalització total sota lemes qualificats d'*humanistes*, com per exemple la defensa dels drets humans (o drets de l'individu), la concessió de prerrogatives comercials cap a l'exterior, l'explotació des de l'estranger, i altres eslògans antinacionals que necessàriament emergeixen amb el debilitament de l'Estat nacional i el sentiment d'unitat nacional sobre el qual se sustenta l'Estat. És aleshores quan comencen a incubar-se tendències sectàries. Aquesta tendència beneficia als interessos capitalistes, així com a les multinacionals que generalment precisen del debilitament del poder estatal, i en concret del poder dels Estats tercermundistes, a la vegada que se'ls facilita l'accés a les matèries primes, la mà d'obra barata, i el lliure mercat sense cap restricció. La fragmentació provocada pel procés globalitzador es converteix així en la principal força en aquells països que sofreixen una crisi de legitimitat, com és el cas de les entitats àrabs artificials sorgides dels acords Sykes-Picot². Aquesta estratègia de fragmentació conflueix en el Món Àrab amb els dissenys sionistes que tenen per objectiu la fragmentació dels països àrabs, des del primer fins l'últim. La conspiració aquí adquireix un pes major que el que pogués tenir en qualsevol altre lloc del món; derivació lògica, per altra part, de les polítiques estadounidenca i sionista que tenen per objectiu alentar les tendències regionalistes i sectàries als nostres països, com s'evidencia en la manera en que el Congrés d'Estats Units ha construït la denominada "qüestió copta" a Egipte (o, per la mateixa regla de tres, dels musulmans a Xina!), o la manera en que la qüestió kurda és utilitzada a Iraq però no a Turquia.

L'impuls sionista aspira a la fragmentació dels Estats àrabs degut al convenciment per part sionista de que la seguretat real per a Israel no és possible a llarg termini en tant que

---

² Els acords Sykes-Picot van ser firmats al 1916 en secret per representants de França i Gran Bretanya. En els mateixos ambdues potències demarcaren els límits de la seva influència en la regió d'Orient Mitjà. Dits acords, firmats a la vegada que Gran Bretanya negociava amb el xerif Husein a La Meca (correspondència Hussein – MacMahon) la possibilitat d'organitzar una revolta àrab contra l'Imperi Otomà a canvi de la formació d'un regne àrab unificat sota control hatxemí al finalitzar la Primera Guerra Mundial, van constituir més tard la base del sistema de mandats, que sota els auspicis de la Societat de Nacions, va permetre a Gran Bretanya i França repartir-se la regió en dues zones d'influència que van quedar delimitades a la Conferència de San Remo de 1920. Líban -ara una entitat independent- i Síria van quedar sota mandat francès; Transjordània, Iraq i Palestina, sota mandat britànic.

la regió preservi la seva identitat àrabo-islàmica i segueixin existint vincles d'unió entre països àrabs com Egipte, Síria o Iraq. La seguretat israeliana passa per la transformació de la identitat civilitzatòria de la regió en una identitat "mig-oriental", així com pel canvi d'estructura política i social en un mosaic sectari-regionalista. Si aquests territoris mantenen la seva arabitat, *Israel* seguirà sent un estrany a la regió; però si la identitat regional es transforma en "mig-oriental", aleshores Israel podrà trobar el seu lloc a la zona. Per això, la seguretat israeliana precisa, a llarg termini, de la posada en pràctica d'un projecte de fragmentació extrem, de segmentació del que ja està segmentat, amb la finalitat de crear un buit regional que permeti a l'entitat sionista jugar el paper imperial al que aspira en l'escena política, econòmica, cultural, i de seguretat, així com l'objectiu de crear un espai subordinat del que poder evitar la seva força i vitalitat mitjançant la transformació de l'amenaça actual en un camp d'acció vital. Podria semblar que tal deducció és una teoria conspiradora més. No obstant, són nombrosos els documents fundacionals sionistes que, sense deixar lloc al dubte, confirmen aquesta asseveració. Israel Shahak³ va traduir al 1982 un d'aquests documents de la Organització Sionista Mundial, publicat a la revista *Kivunim*⁴. *A continuació, traduiré alguns fragments rellevants pertanyents a dit document:*

"Egipte: la fragmentació regional d'Egipte en sectors geogràfics diferenciables entre sí és el principal objectiu polític israelià a la dècada dels vuitanta en el seu front occidental: de caure Egipte, països com Líbia o Sudan o inclús altres no podran mantenir-se en el seu estat actual, i cauran amb ell. La visió d'un Estat copte cristià a Egipte, juntament amb un número d'Estats més dèbils amb una autoritat local limitada i un poder descentralitzat és la clau que obrirà les portes a un canvi històric únicament superat per un acord de pau que podria ser la solució final per aquesta qüestió".

"Síria es dividirà, d'acord amb la seva composició ètnica i religiosa, en varis Estats. Naixerà un Estat xii-alauí al Sahel, un Estat sunnita a la regió d'Alepo, i un altre Estat sunnita al voltant de Damasc. Pel que fa als drusos, també tindran el seu propi Estat, potser inclús als nostres territoris del Golan i amb tota seguretat a la regió de Hawran i altres parts del nord de Jordània. Això constituiria una garantia per la pau i la seguretat regionals a llarg termini".

"Iraq, país ric en recursos petrolífers per una banda, i escapçat interiorment per l'altra, és un dels candidats a ser objectiu israelià. La desintegració d'Iraq és, per nosaltres, més important que la caiguda de Síria, ja que Iraq és més fort, i a curt termini, la potencialitat iraquiana constitueix el principal obstacle per a Israel. Totes i cadascuna de les diferències inter-àrabs ens resultaran útils a curt termini, i aplanaran el camí per la realització del nostre principal objectiu, que no és altre que la desintegració d'Iraq en petits Estats sectaris, igual que Síria i el Líban. A Iraq, la segmentació en regions sobre bases ètnico-religioses, tal i com va ocórrer en el cas de Síria durant el període de govern otomà, és possible. Existiran, doncs, tres Estats (o potser més de tres) establerts al voltant de les tres ciutats principals: Basora, Bagdad i Mosul. Les regions xiïtes del sud del país estarien separades dels sunnites i kurds al nord. És possible que l'actual conflicte irano-iraquí aprofundeixi aquest estat de coses".

---

³ Israel Shahak, professor de química a la Universitat Hebrea de Jerusalem i fervent antisionista dedicat a la defensa dels drets humans a Israel/Palestina, va morir el 2 de juliol de 2001. Shahak va sobreviure al gueto de Varsòvia i al camp de concentració de Bergen Belsen.

⁴ L'article al que es refereix l'autor és obra d'Oded Yinon, i va ser publicat a *Kivunim*, revista oficial de la Organització Sionista Mundial, al febrer de 1982, sota el títol "A strategy for Israel in the 1980s".

“Aràbia Saudita: la Península Aràbiga és una candidata ideal per una fragmentació que a causa de les pressions internes i externes, és inevitable, especialment en el cas d'Aràbia Saudita. Sense tenir en compte la qüestió de si el seu poder econòmic es mantindrà o disminuirà a llarg termini, el cert és que, a la llum de l'actual context polític, es produirà una evolució natural conduent a la ruptura interna i al col·lapse”.

Jordània: objectiu estratègic

El document també parla del projecte de fragmentació dels països del Magreb àrab i les zones berbers, el sud de Sudan, o el Líban i els seus diferents grups confessionals. Però la part relativa a Jordània és la més perillosa, ja que planteja la segmentació regional d'una manera directa. Demano al lector que s'aturi en aquest últim punt, i llegeixi atentament el següent fragment [...]:

“Jordània constitueix un objectiu estratègic a curt termini, si bé no a llarg termini. Jordània no representa un perill seriós a llarg termini, un cop que es fragmenti i el poder sigui transferit a mans palestines. No existeix cap possibilitat de que Jordània segueixi existint en el seu estat actual per llarg temps. La política d'Israel, tan en temps de guerra com en temps de pau, ha de tenir com a objectiu l'eliminació de l'actual sistema jordà i la transferència del poder a la majoria palestina. La transformació del sistema a l'Est del Jordà solucionarà el problema de les àrees superpoblades [palestines] a l'Oest del riu; Jordània per ells [els habitants palestins dels territoris ocupats], els territoris a l'Oest del Jordà pels jueus. Només quan els àrabs comprenguin que, sense un govern jueu des del Jordà fins al Mediterrani no tindran seguretat, existirà un règim de pau i seguretat a la regió. Si el que els palestins volen és seguretat i un Estat, Jordània -i només Jordània-serà el seu Estat”.

La qüestió que mai s'aborda és el fet de que el revés recentment sofert per l'anomenat “procés de pau” es deu en part a la no posada en pràctica del projecte de fragmentació pel que van apostar els sionistes. Dit projecte, que en ocasions reapareix sota l'esquema d'un Nou Orient Mitjà, és el seu veritable projecte de pau, i seguirà sent un perill present en tant que les pressions de la globalització segueixin sostenint a Israel. Aquí arribem a la conclusió central del nostre article: la globalització al Món Àrab està íntimament relacionada amb el projecte sionista per la creació d'una identitat “mig-oriental”. Les forces de la globalització es combinen amb el projecte post-sionista per dominar el Món Àrab en els àmbits de la política, l'economia, i la cultura. El resultat no es limita únicament a amenaçar l'existència del Món Àrab (*Umma*, en àrab), sinó que amenaça per igual l'existència de tots els sistemes nascuts dels acords Sykes-Picot i de manera significativa aquells Estats que podrien erigir-se en obstacles davant el projecte imperialista-sionista pel planeta.

La gravetat d'aquesta reorientació “mig-oriental” dins del context de l'estratègia continguda a la revista *Kivunim* es pot observar en les lectures de les cròniques que van cobrir la visita d'Ariel Sharon a Bush fill el 7 de maig de 2002. Sharon va presentar a Bush un document (vint anys després de la publicació de l'article de *Kivunim*) que defensava un projecte “d'unió dels Estats d'Orient Mitjà”. El projecte no tenia altre objectiu que la fragmentació dels països àrabs i l'establiment d'una Unió de països “mig-orientals” de la que tan Israel com Turquia formarien part i en la que EUA participaria en qualitat d'observador. Segons la premsa, el nou projecte es desenvoluparia en diverses etapes, començant per un atac contra Iraq, l'eliminació total de la resistència palestina i libanesa, i la retirada de Síria per una banda, i la millora de les relacions econòmiques entre EUA i

Jordània, Egipte i Marroc. La segona etapa començaria amb l'establiment de tres organismes (econòmic, polític i científic) que es reunarien amb periodicitat anual i dels que Israel seria part indivisible. La tercera fase conclouria amb la imposició de la hegemonia sionista sobre el Món Àrab a l'any 2020, tot això unit a l'intent de supressió de la identitat civilitzadora del Món Àrab i l'establiment d'Estats regionals globalitzats a tot el Món Àrab orbitant entorn a Israel. Deixant a una banda els informes de premsa sobre la visita de Sharon a Bush, que parlaven d'una "Unió d'Orient Mitjà", el cert és que existeixen tota una sèrie de treballs que han recuperat el concepte "mig-oriental", començant per les idees de Theodor Herzl.⁵

Uns altres treballs vinculen el projecte estadunidenc per Orient Mitjà amb una nova etapa descrita en un document estadunidenc publicat per l'Agència pel Desenvolupament Internacional a la dècada dels vuitanta sota el títol de "La cooperació regional a Orient Mitjà". El document va ser presentat davant el Congrés estadunidenc; en dit document, es confirmava la necessitat de reconduir la cooperació regional a Orient Mitjà sobre dues línies d'acció -la geogràfica i l'econòmica- enlloc d'una cooperació regional basada en criteris polític-nacionals.

Igualment, es mencionava la necessitat de que els països àrabs reconeguessin amb rapidesa a l'Estat d'Israel, així com la inclusió d'aquest últim en el sistema regional.

Conclusió

Concloem doncs, afirmant que el projecte "proper oriental", que necessàriament ha d'erigir-se sobre la substitució de la base nacional àrab per una base regionalista, és un projecte sionista que ve d'antic, i que està relacionat amb els esdeveniments que succeïren durant la dècada dels vuitanta a EUA, és a dir, el període en el que la globalització de les finances es va convertir en la principal característica del sistema econòmic mundial. I, si bé el desenvolupament d'aquest projecte és, en principi, supranacional, en el fons els seus efectes sobre tot el planeta no poden ser sinó desintegradors i a-nacionals, ja que la substitució del nacionalisme pel regionalisme condueix sempre al debilitament del paper de l'Estat-nació en les seves esferes d'acció tradicionals (nacional i social), davant el reforçament del seu paper en altres esferes (la local i la global), així com amb el debilitament paral·lel de la legitimitat d'aquelles idees i conceptes culturals sobre les que s'assenta l'Estat-nació, com la idea nacionalista i l'adhesió a una herència civilitzadora.

S'ha d'observar tanmateix que quan el Món Àrab va arribar a la Conferència de Pau de Madrid [d'octubre-novembre de 1991] amb el lema "La pau com a opció estratègica", ho va fer dins d'aquest context històric. Varis països àrabs es van llançar a cegues a un procés de negociacions i normalització que veloçment va conduir a tota una sèrie de conferències econòmiques "mig-orientals" celebrades a Amman, El Caire i Casablanca. Aquesta disposició favorable dels països àrabs va preparar la cobertura política dels acords [palestino-israelià] d'Oslo i [jordano-israelià] de Wadi Araba⁶, així com per la penetració sionista al Magreb i al Golf Àrab en un moment en el que acabava de

⁵ Autor de *L'Estat jueu*, Herzl és considerat la principal figura del sionisme polític.

⁶ El Tractat de Wadi Araba, firmat al 1994 entre Jordània i Israel amb el patrocini d'EUA, va simbolitzar el preu que el règim jordà va haver de pagar per tornar al paraigües estadunidenc després del recolzament popular i oficial jordans prestat a Iraq durant la Guerra del Golf de 1991. Aquest Tractat que va ser majorment rebutjat per la població jordana va donar peu al desenvolupament del Moviment antinormalització a Jordània.

reforçar-se l'embargament oficial arabo-islàmic contra Iraq, i tot i que l'embargament estava debilitant inclús a aquells països que desitjaven negociar amb l'enemic sionista.

En resum, el Món Àrab va descobrir massa tard -cap a mitjans dels noranta- que el denominat "procés de pau" amb l'enemic sionista no és sinó un pas preliminar conduït a l'establiment de l'hegemonia sionista a la regió sota l'eslògan d'un "Nou Orient Mitjà". El preu a pagar, tal com van descobrir els països àrabs més importants, va ser la marginació i l'anul·lació dels seus respectius papers a la regió, juntament a la imposició de les humiliants condicions sionistes. Amb l'arribada de Netanyahu al poder i l'adopció per part de l'Administració Clinton de la línia d'acció sionista, els Estats regionals àrabs es van enfrontar de sobte a un dilema de fabricació pròpia. [...] Aleshores van posar el fre al procés de normalització, i van adoptar posicionaments defensius en les negociacions amb l'enemic, així com davant la política estadounidenca a la regió. Però, això també va passar dins de límits ben definits, com la millora de les relacions entre els exèrcits sionista i estadounidenc, així com d'acomodació a tal projecte i l'intent de fer-s'hi un lloc; és a dir, un reajustament, que no abandonament, del projecte en sí. [...]

Aquesta contradicció d'interessos entre l'Estat regional àrab -que no obstant ha ocupat el seu lloc dins de l'esquema imperialista- i la política estadounidenca-sionista al Món Àrab, ofereix un respir vital a les forces oposades a la penetració sionista a la regió a escala popular. Al capdamunt de dita oposició s'hi troben Hizbullah al Líban i el moviment antinormalització a Jordània⁷, Egipte i la resta del Món Àrab. Ha estat la dinàmica de confrontació el que va fer explotar la segona Intifada popular a Palestina, la que ha tornat part de la vitalitat perduda als carrers àrabs i la que en definitiva ha espatllat alguns dels guanys obtinguts pel sionisme durant el procés de normalització dels noranta. A l'actualitat som testimonis del boicot contra articles estadounidencs, un boicot en el que la segona Intifada palestina s'erigeix com un front més en la resistència contra la globalització, ja que és un dels fronts d'oposició al sionisme i la política estadounidenca al nostre país. Els productes estadounidencs que travessen les nostres fronteres nacionals es troben amb el rebuig popular. Tot això constitueix un precedent molt important que tindrà implicacions en el desenvolupament de la lluita a escala global.

Conclusió

Conclourem amb dues observacions:

1. La lluita contra el projecte globalitzador i el sionisme porta implícita la insistència en la importància del manteniment de la identitat cultural i la consciència àrabs. Igual que en el cas dels designis de fragmentació estadounidencs i sionistes, això implica la condemna de tot aquell que defensi una lògica regionalista o sectària. El programa de resistència enfront la globalització a escala global inclou molts punts en comú amb el programa de resistència enfront al sionisme, i tot discurs general de resistència antiglobalització que no adopti una postura clara enfront al sionisme equival, de fet, a acceptar el procés globalitzador.

Els entusiastes de la globalització al Món Àrab provenen, en el seu conjunt, de les files dels que recolzen la normalització amb l'enemic sionista, convençuts de que els programes de resistència enfront el sionisme i la globalització no operen necessàriament

---

⁷ Sobre el Moviment antinormalització a Jordània, vegi's: Oliván, L., "El Moviment Antinormalització a Jordània", Nación Árabe, núm. 45, any XV, Estiu de 2001.

d'igual manera en totes les esferes, ja que la globalització és el resulta d'una evolució natural del capital que representa un nivell de desenvolupament socio-econòmic donat en una època concreta de la història de la humanitat, i per tant, és quelcom natural. Però Israel és en sí mateixa una entitat artificial creada per servir els interessos del capital en aquesta part del planeta habitada pels pobles àrabs. Els projectes de la globalització i el sionisme s'entrecreuen al Món Àrab amb un destí comú: el projecte "mig-oriental". Per això, hem de rebutjar tots els aspectes de la normalització amb l'enemic sionista, i treballar en pro de la ruptura de relacions diplomàtiques amb Israel i l'abolició de tots els acords firmats, com a part inseparable del projecte antiglobalització. El projecte hegemònic del capitalisme internacional té com a protagonista a la nostra part del globus al sionisme, i a la inversa. Per això, l'adhesió a organitzacions com, per exemple, la Organització Mundial del Comerç (OMC) obren les portes a l'enemic i a les seves empreses, ja que la legislació de la OMC estipula que els seus membres no poden exercir pràctiques discriminatòries entre sí.

2. La lluita contra la globalització i el sionisme exigeix la mobilització i organització de la resistència, la revisió dels seus programes i propostes, la preparació de futures iniciatives populars... El moviment del carrer àrab en recolzament de la segona Intifada a Palestina va posar de manifest l'existència d'un buit organitzatiu que afecta tan a la direcció com al programa de dit moviment. La difusió de la globalització i l'auge del Nou Ordre Mundial van de la mà de l'auge del moviment sionista a escala global, fins al punt de que el sionisme ha passat de ser un instrument més del sistema a convertir-se en soci principal del mateix. [...] L'augment de la presència del moviment sionista a escala global va acompanyat d'un augment del paper del capitalisme internacional en el procés globalitzador. [...] És una casualitat que la sionització del planeta vagi de la mà de la globalització? És casualitat que la major part dels mitjans de producció cultural del planeta (des del món de l'edició i els mitjans de comunicació, passant pels principals mitjans d'oci, que produeixen i generalitzen tota una sèrie de valors culturals globalitzats) estiguin en mans de financers jueus?

Tota aquesta sèrie de relacions intercanviables entre sionisme i globalització ha de ser àmpliament estudiada i aclarida. Però del que no hi ha dubte és de que l'entrellaç sionisme-globalització col·loca al moviment sionista a l'escena global.